
ЕВРОПЕЙСКО ПРАВО

ДЕЛОТО ПЕТЬО ПЕТКОВ СРЕЩУ БЪЛГАРИЯ

ЕВРОПЕЙСКИ СЪД ПО ПРАВАТА НА ЧОВЕКА

ПЕТО ОТДЕЛЕНИЕ

(Жалба № 32130/03)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

7 януари 2010 г.

Настоящото решение става окончателно при наличие на обстоятелствата по чл. 44, § 2 от Конвенцията. Същото може да претърпи редакционни промени.

По делото *Петьо Петков срещу България*

Европейският съд по правата на човека (пето отделение), заседавайки в състав:

г-н Пеер Лоренцен [Peer Lorenzen], *председател*,

г-жа Ренате Йегер [Renate Jaeger],

г-н Карел Юнгвирт [Karel Jungwiert],

г-н Райт Марусте [Rait Maruste],

г-н Марк Вилигер [Mark Villiger],

г-жа Изабел Беро-Льофевр [Isabelle Berro-Lefèvre], *съдии*,

г-жа Павлина Панова [Pavlina Panova], *съдия ad hoc*,

и г-жа Клаудия Вестердик [Claudia Westerdiek], *секретар на отделението*,

след проведено обсъждане в закрито заседание на 1 декември 2009 г., постанови следното решение, прието на същата дата:

ПРОЦЕДУРАТА

1. Делото е образувано по жалба (№ 32130/03) срещу Република България, подадена до Съда на 24 септември 2003 г. от гражданина на тази държава г-н Петьо Стоянов Петков („жалбоподателят“), на основание на чл. 34 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи („Конвенцията“).

2. Жалбоподателят се представлява от г-н Д. Кънчев, адвокат, практикуващ в гр. София. Българското правителство („правителството“) се представлява от неговия агент, г-жа Светла Атанасова, от Министерството на правосъдието.

3. Жалбоподателят се оплаква от факта, че е бил принуден да носи качулка на главата при появяването си на публични места и че не е бил включван в дейностите на другите задържани по време на пребиваването си в Софийския затвор, както и от факта, че не е разполагал с никакво вътрешноправно средство за защита срещу тези две твърдяни от него нарушения на неговите права. Той се оплаква и от факта, че не е бил освободен веднага след оправдателната присъда, и от продължителността на задържането му. Той твърди също, че със своето изказване по време на пресконференцията районният прокурор е накърнил презумпцията за невинност. Заинтересованото лице накрая твърди, че е било нарушено правото му на свободно разпореждане със своето имущество поради необосновано задържане на автомобила му като веществено доказателство за прекомерно дълъг период от време.

4. На 29 януари 2008 г. Съдът обяви жалбата за частично недопустима и реши да доведе до знанието на правителството формулираните от жалбоподателя оплаквания по членове 3, 5, § 1 и 3, 6, § 2 и 13 от Конвенцията и на чл. 1 от Протокол № 1. Доколкото чл. 29, § 3 от Конвенцията позволява това, освен това беше взето решение съдебният състав едновременно да се произнесе по допустимостта и съществуването на делото.

5. Поради самоотвод на избрания от квотата на България съдия г-жа Здравка Калайджиева (чл. 28 от Правилата на Съда) на 30 януари 2009 г. правителството определи за съдия *ad hoc* г-жа П. Панова, която да заседава на нейно място (чл. 27, § 2 от Конвенцията и чл. 29, § 1 а) от Правилата).

ФАКТИТЕ

I. ОБСТОЯТЕЛСТВА ПО ДЕЛОТО

6. Жалбоподателят е роден през 1971 г. и живее в София.

A. Наказателното преследване срещу жалбоподателя

7. На 17 декември 2001 г., около 10.30 ч., пред сградата на Националната дирекция за строителен контрол в София неизвестен мъж плиснал сярна киселина в лицето на г-жа Г., заместник-директор на споменатата служба. В същия ден Софийската следствена служба започнала наказателно преследване срещу неизвестен извършител, а полицията предприела действия по издирване на извършителя.

8. На 15 януари 2002 г. жалбоподателят бил арестуван от полицията, а малко по-късно му било предявено обвинение за нанесена телесна повреда на г-жа Г. Разпитано за събитията от 17 декември 2001 г., въпросното лице, което е работело като таксиметров шофьор, обяснило, че в същия ден е превозвало клиенти със своя автомобил далече от мястото на инцидента.

9. По време на разследването органите на предварителното разследване разпитали няколко очевидци, възложили няколко експертизи и организирали няколко очни ставки за разпознаване на жалбоподателя. На 5 февруари 2002 г. следователят, натоварен с предварителното разследване, иззел таксито на жалбоподателя като веществено доказателство. За да провери алибито на въпросното лице, на 19 февруари 2002 г. следователят организирал разпознаването на неговия автомобил от един свидетел.

10. На 16 декември 2002 г. бащата на жалбоподателя, който бил и негов защитник в рамките на наказателното производство, поискал от прокуратурата да върне на сина му иззетия автомобил. С постановление от 18 декември 2002 г. софийският районен прокурор отхвърлил тази молба с аргумента, че той е веществено доказателство от съществено значение за установяването на въпросните факти.

11. На 15 януари 2003 г. Софийската районна прокуратура внесла в районния съд обвинителен акт срещу жалбоподателя за заливането със сярна киселина на лицето на г-жа Г. С решение от 19 юни 2003 г. Софийският районен съд оправдал жалбоподателя. Съдът приел, че събраните доказателства не са достатъчни, за да покажат по безспорен начин, че той действително е извършител на деянието. Районният съд разпоредил на органите на предварителното разследване да върнат на жалбоподателя личните му вещи, които били иззети по време на разследването. Съдът обаче не споменал между тях автомобила на жалбоподателя. На 30 юни 2003 г. прокуратурата внесла протест срещу тази присъда.

12. Процесът на жалбоподателя бил широко отразен в средствата за масово осведомяване. На 11 септември 2003 г., по време на пресконференция, прокурорът К., който е оглавявал Софийската районна прокуратура, заявил, че никой съдия не може да го убеди, че въпросното лице не е виновно за извършеното престъпление срещу г-жа Г. Изявлението му било публикувано в пресата.

13. На 31 март 2004 г. Софийският градски съд потвърдил присъдата на първата инстанция, като оправдаването на жалбоподателя било потвърдено с решение от 19 януари 2005 г. на Върховния касационен съд.

14. След края на процеса с две молби, съответно датирани от 2 септември 2005 г. и 9 март 2006 г., представителят на жалбоподателя поискал от първоинстанционния съд да разпореди да бъде върнат иззетият автомобил. С решение от 31 март 2006 г. Софийският районен съд уважил молбата. На 26 април 2006 г. въпросното лице си възстановило владението на своя автомобил. По думите му, автомобилът му бил върнат повреден и без определен брой принадлежности.

15. По думите на жалбоподателя, по време на неговия процес му била наложена забрана за напускане на територията на страната.

Б. Предварителното задържане на жалбоподателя

16. Жалбоподателят бил арестуван от полицията на 15 януари 2002 г.

17. На 19 януари 2002 г. той бил изправен пред Софийския районен съд, който му определил мярка за неотклонение задържане под стража. Въз основа на събраните доказателства районният съд приел, че има достатъчно основания, за да се заподозре жалбоподателят в извършването на углавно престъпление: той е бил разпознат като извършител на деянието от шестима очевидци. От друга страна, предвид тежестта на повдигнатите срещу него обвинения и начина на извършване на престъплението, съдът стигнал до заключение за съществуването на опасност от укриване или извършване на нови престъпления. Това решение било потвърдено на 30 януари 2002 г. от Софийския градски съд.

18. Между 8 март и 7 октомври 2002 г. Софийският районен съд отхвърлил четири молби за изменение на мярката за неотклонение на жалбоподателя. Като взел предвид тежестта на обвиненията, обстоятелството, че жалбоподателят е имал една предишна присъда и агресивното му поведение, съдът приел, че продължава да съществува опасност от извършване на нови закононарушения. Тези решения са били потвърдени от Софийския градски съд.

19. На 29 януари 2003 г., след внасянето на обвинителен акт срещу жалбоподателя в съда, съдията докладчик по делото отхвърлил нова молба за изменение на мярката за неотклонение. Той аргументирал решението си с тежестта на повдигнатите обвинения срещу жалбоподателя. На 29 април 2003 г. Софийският районен съд отхвърлил нова молба за изменение на мярката за неотклонение на въпросното лице със същата аргументация.

20. На 19 юни 2003 г. в 16.00 ч. Софийският районен съд постановил оправдателна присъда на жалбоподателя и разпоредил незабавното му освобождаване. Последният бил освободен на 20 юни 2003 г. след обяд.

В. Носенето на качулка и изолирането на жалбоподателя

21. От 9 май 2002 г. нататък с постановление на районната прокуратура жалбоподателят бил задължен да носи качулка с две дупки за очите всеки път, когато напускал килията си. По думите на жалбоподателя тази мярка била прилагана по време на конвоирането му извън стените на мястото на задържане, но също и неколкократно, когато излизал от килията си, за да се срещне с членове на семейството си и със защитниците си. Той бил принуждаван да носи качулката при превеждането му до съдебните зали, а също и по време на заседанията пред районния съд. Ежедневниците публикували няколко негови снимки.

22. През януари и през април 2003 г. жалбоподателят се оплакал от положението си пред Висшия съдебен съвет и пред Главната прокуратура, но не получил никакъв отговор. В съдебно заседание на 20 май 2003 г. неговият адвокат повдигнал този въпрос пред районния съд и изтъкнал, че оспорваната мярка не е предвидена във вътрешното законодателство. Прокурорът поискал от съда да разреши продължаване на мярката, тъй като жалбоподателят е бил разпознат от един свидетел като

извършител на сходни деяния в рамките на друго наказателно разследване. Разследващите органи са търсели други свидетели и скриването на лицето на жалбоподателя е било необходимо, за да не се даде възможност да се осуетят евентуалните очни ставки.

23. Софийският районен съд взел под внимание аргументите на прокуратурата за съществуването на друго висящо разследване срещу въпросното лице, но отбелязал, че оспорваната мярка била прилагана вече от доста време. Поради това той решил въпросната мярка да бъде продължена само до края на заседанието от 22 май 2003 г. Въпреки това полицаите, които ескортирали жалбоподателя, продължили да му слагат качулката извън съдебната зала и след тази дата, чак до 18 юни 2003 г.

24. От 3 януари до 20 юни 2003 г. жалбоподателят бил изолиран в Софийския затвор в затворена под ключ единична килия. През този период той бил изолиран от другите задържани и не участвал в никаква дейност с тях. Жалбоподателят подал две молби до затворническите власти, съответно на 14 април 2003 г. и на 20 май 2003 г., с искане за облекчаване на режима на задържане, но не получил отговор.

II. ПРИЛОЖИМО ВЪТРЕШНО ПРАВО

25. Вътрешното законодателство, отнасящо се до условията на предварително задържане, в редакцията му след 2000 г. е резюмирано в следните решения на Съда: *Добрев срещу България*, № 55389/00, § 32–35, 10 август 2006 г. и *Йорданов срещу България*, № 56856/00, § 21–24, 10 август 2006 г.

26. Разпоредбите на Закона за отговорността на държавата и общините за вреди, позволяващи да се ангажира отговорността на държавата за вреди, причинени от лошите условия на задържане и липсата на медицински грижи в затвора, както и преглед на относимата вътрешна съдебна практика, са изложени в следните решения на Съда: *Добрев*, цитирано по-горе, § 40 и 41, *Кирилов срещу България*, № 15158/02, § 21 и 22, 22 май 2008 г. и *Христов срещу България* (частично решение), № 36794/03, 18 март 2008 г.

27. Резюме на относимото вътрешно законодателство в областта на изземването на движими вещи като веществени доказателства за целите на наказателното преследване може да бъде намерено в решението *Карамитров и други срещу България*, № 53321/99, § 29–33, 10 януари 2008 г.

28. Към момента на извършване на деянието във вътрешното право не е имало разпоредба, която да урежда скриването на лицето на задържано лице с маска или качулка. На 23 юли 2003 г. министърът на вътрешните работи приел Инструкция I-167. В чл. 57, алинея 2 от нея се разрешавало използването на маска или други средства за скриване на лицето на задържано лице по време на конвоирането му на обществени места с цел запазване на неговата анонимност.

29. Режимът на изтърпяване на наказанието от лица, спрямо които е приложена мярката предварително задържане, е бил уреден с наредба на министъра на правосъдието от 19 април 1999 г. (*Наредба № 2 от 19.04.1999г. за положението на обвиняемите и подсъдимите с мярка за неотклонение задържане под стража*). Член 14 от посочената наредба е предвиждал възможността да се изолира лице, спрямо което е приложена мярката предварително задържане, от останалите задържани, в постоянно заключена килия, по искане на съда или прокуратурата или по инициатива на директора на затвора, ако тази мярка е наложителна за опазване на реда в затворническото заведение. Съгласно чл. 24 от наредбата независимо от прилагането на евентуални мерки за изолиране всеки задържан е имал право на дейности на открито един час дневно, на две свиждания месечно с продължителност по 45 минути и да получава или изпраща неограничен брой писма. По силата на чл. 119, ал. 6 и 7 от Закона за съдебната власт от 1994 г. (отменен) прокурорът е упражнявал контрол върху спазването на законодателството в местата за лишаване от свобода и местата за задържане и е имал право да отмени всяка незаконосъобразна мярка, наложена на задържания от страна на затворническата администрация, а също и да поиска от компетентните органи да отменят подобна мярка.

ПРАВЕН АНАЛИЗ НА ФАКТИТЕ

I. ОТНОСНО ТВЪРДЯНИТЕ НАРУШЕНИЯ НА ЧЛ. 3 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

30. Жалбоподателят твърди, че е бил задължен от органите на наказателното преследване да носи качулка. Той също така разкрива факта, че е бил изолиран от дейностите на другите задържани в Софийския затвор между януари и юни 2003 г. Заинтересованото лице счита, че тези факти съставляват две отделни нарушения на чл. 3 от Конвенцията, който гласи, че:

„Никой не може да бъде подложен на изтезания или нечовешко или унизително отнасяне или наказание.“

А. По допустимостта

31. Съдът констатира, че тези оплаквания не са явно неоснователни по смисъла на чл. 35, § 3 от Конвенцията. Освен това той отбелязва, че по отношение на тях не е налице никакво друго основание за недопустимост. Поради това те следва да бъдат обявени за допустими.

Б. По същество

32. Съдът припомня от самото начало, че чл. 3 от Конвенцията съдържа безусловна забрана на изтезанията и нечовешкото или унизително отнасяне и наказание, независимо от обстоятелствата или деянията на жертвата (*Лабита срещу*

Италия [GC], № 26772/95, § 119, CEDH 2000-IV). За да се приложи чл. 3 обаче, се изисква да е бил надхвърлен определен праг на тежест, чиято оценка е относителна по своята същност и зависи от всички данни по случая, по-специално от продължителността на отнасянето, от неговите последици за физическото или психическото състояние, а също понякога и от пола, възрастта, здравословното състояние на жертвата и т.н. (*Ирландия срещу Обединеното кралство*, 18 януари 1978 г., § 162, Поредица А, № 25).

33. Освен това, за да установи дали дадено наказание или отнасяне е „унизително“ по смисъла на чл. 3, Съдът трябва да разгледа въпроса дали целта е била да се унижи и смачка въпросното лице и дали, разглеждана в светлината на своите последици, мярката е засегнала или не неговата личност по начин, който е несъвместим с чл. 3. В това отношение публичният характер на наказанието или отнасянето може да бъде фактор от определящо значение. В същото време липсата на публичност не е задължително пречка за попадането на определено отнасяне в тази категория; би било достатъчно жертвата да е унижена в своите собствени очи, дори ако това не е така в очите на другите (вж. *Ранинен срещу Финландия*, 16 декември 1997 г., § 55, *Сборник с решения* 1997-VIII).

34. В конкретния случай жалбоподателят поддържа тезата, че е бил жертва на две отделни нарушения на чл. 3, от една страна, поради задължението да носи качулка при напускане на килията си, а от друга – поради изолирането му от дейностите на другите задържани по време на престоя му в Софийския затвор. Ето защо Съдът счита, че трябва да изследва един след друг въпросите за съвместимостта на тези две форми на третиране с изискванията на чл. 3 от Конвенцията.

1. Носенето на качулката

а) Доводите на страните

35. Жалбоподателят посочва, че е бил принуден да прикрива лицето си, носейки качулка, когато е напускал килията си, отивайки на свиждане със свои близки и своите адвокати или в районния съд, както и по време на съдебните заседания в този съд. За задължението за носене на качулка не е имало каквото и да било правно основание във вътрешното право, поради което в неговия случай не е било необходимо той да носи такава. Лицето посочва, че тази принуда му е причинила значителни душевни страдания и че тя е проява на „унизително отнасяне“.

36. Правителството възразява срещу тезата на жалбоподателя, според която въпросната мярка не е била необходима. То препраща към изложените от прокуратурата аргументи по време на съдебното заседание от 20 май 2003 г. пред Софийския районен съд, а именно към факта, че е имало и друго висящо наказателно производство срещу жалбоподателя. С оглед на медийното огласяване на наказателния процес и предвидените следствени мерки се е оказало необходимо да се скрие лицето на жалбоподателя.

37. Правителството изтъква, че предвид големия обществен интерес към делото на жалбоподателя и естеството на повдигнатите срещу него обвинения, мярката, която е предмет на спора, е имала за цел да осигури безопасността на въпросното лице, което е можело да стане жертва на актове на отмъщение. Правителството счита в заключение, че държавните органи не са имали никакво намерение да оскърбят или унижат въпросното лице и че в крайна сметка споменатото отнасяне не е причинило на жалбоподателя сериозни физически и душевни страдания.

38. Страната жалбоподател отговаря, че въпросното лице е било принуждавано да скрива лицето си даже когато е излизало от килията си, за да се срещне със своите адвокати и близки и че в тези случаи не е съществувала никаква заплаха за неговата безопасност. От друга страна, наличието на такава опасност не е било нищо друго освен едно предположение от страна на правителството. Тя поддържа становището си за отсъствие на каквото и да било правно основание за въпросното отнасяне и припомня, че неколккратно е изразявала несъгласието си с продължаването на тази принудителна мярка.

б) Оценката на Съда

39. Съдът припомня, че в решението си *Ирландия срещу Обединеното кралство*, цитирано по-горе, § 96 и 167, той е счел, че едновременното, умишлено и продължително използване на петте екстремни техники за разпит, наричани „изключващи сензорното възприятие“, към които спада поставянето на качулка, пречеща на видимостта и ориентацията на съответното лице, следва да се окачестви като нечовешко и унижително отнасяне. В рамките на постоянната си практика той също така е приел, че поставянето на превръзка на очите на задържаното лице, което го прави изкуствено сляпо, може да причини, в съчетание с други прояви на лошо отнасяне, силен психологически и физически натиск, който се окачествява като отнасяне, забранено от чл. 3 от Конвенцията (вж. *Мартинес Сала и други срещу Испания*, № 58438/00, § 123 и 125, 2 ноември 2004 г.; *Йокалан срещу Турция* [GC], № 46221/99, § 183, CEDH 2005-IV). От цитирания по-горе анализ на съдебната практика следва, че интензивното и продължително лишаване от сензорно възприятие може да доведе до изострени страдания отвъд прага на тежест, изискван за целите на прилагането на чл. 3.

40. Съдът отбелязва, че в конкретния случай жалбоподателят не твърди, че носенето на качулката е било съпътствано от други мерки, които да са в състояние да му причинят физически или психологически страдания. Той не се оплаква също така и от това, че отнасянето, на което е бил подложен, е довело до лишаване от сензорно възприятие, като Съдът отбелязва, че използваната качулка не е закривала неговата видимост (вж. § 21 по-горе). Ето защо основният въпрос, който стои пред Съда по настоящото дело, е да установи дали, с оглед на всички специфични обстоятелства по случая, психологическите последици от наложеното на жалбоподателя задължение за носене на качулка са надхвърлили изисквания за целите на прилагането на чл. 3 праг на тежест.

41. Съдът отбелязва, че жалбоподателят е бил принуден да прикрива лицето си с качулка на излизане от килията си в периода от 9 май 2002 г. до 18 юни 2003 г. (вж. § 21 и 23 по-горе), т.е. в продължение на година и един месец. Той счита, че мярката, предмет на спора, която е засягала физическата идентичност на жалбоподателя и е била прилагана в течение на толкова дълъг период, неизбежно е засегнала въпросното лице в дълбината на душата му. За да оцени тежестта на последиците от това отнасяне, Съдът счита за целесъобразно да вземе под внимание онези обстоятелства, които са от значение, а именно: законосъобразността на оспорваната мярка от гледна точка на вътрешното право, нейната необходимост, а също и начина на изпълнението на тази мярка (вж. решение *Ранинен*, цитирано по-горе, § 57 и *Янков срещу България*, № 39084/97, § 114–118, CEDH 2003-XII).

42. Съдът отбелязва, че към момента на разглежданите събития във вътрешно-то право не е съществувала разпоредба, която изрично да позволява на органи на наказателното преследване да наложат на жалбоподателя да прикрива лицето си с качулка (вж. § 28 по-горе). От друга страна, жалбоподателят е знаел за липсата на таква правно основание, за което сочи позицията на неговия адвокат по време на заседанието от 20 май 2003 г. пред Софийския районен съд (вж. § 22 по-горе). Съдът е на мнение, че това обстоятелство е породило у въпросното лице чувството, че е подложено на своеволно отнасяне от страна на съответните органи.

43. Що се отнася до необходимостта на въпросната мярка, Съдът отбелязва, че правителството е привело следните две съображения: стремежът да гарантира сигурността на жалбоподателя и нуждите на двете наказателни разследвания, водени срещу него (вж. § 36 и 37 по-горе). Съдът приема, че в контекста на широкото медийно огласяване на процеса на жалбоподателя (вж. § 12 и 21 по-горе), предвид естеството и тежестта на деянията, в извършването на които е обвинен (вж. § 11 по-горе), и съществуването и на друго наказателно разследване за сходни деяния (вж. § 22 по-горе), аргументите, изложени от правителството, не изглеждат лишени от основание. По-специално, необходимостта да се запази анонимността на жалбоподателя е можела да оправдае използването на качулка по време на публичните му появявания при конвоирането му до съдебната зала.

44. Прилагането на въпросната мярка обаче се е разпростряло и по време на самите заседания пред районния съд, а също и на излизане от килията за свиждане с адвокатите и близките на въпросното лице (§ 21 по-горе). Съдът не е убеден, че носенето на качулата е било обосновано в тези случаи. Той не намира никаква причина, която да задължава жалбоподателя да си поставя качулата при придвижването му в рамките на самото място на задържане до помещенията, където са се провеждали свижданията с неговите близки и защитниците му. В същото време анонимността на жалбоподателя по време на гледането на неговото дело от съдилищата е можело да бъде осигурена с провеждането на заседанията при закрити врата, даже с въвеждане-то на определени мерки за регулиране присъствието на телевизионни камери или

използването на фотоапарати по време на съдебните заседания. Впрочем, въпреки няколкократните жалби на жалбоподателя (вж. § 22 по-горе), държавните органи видимо не са обсъдили възможността за въвеждането на подобни мерки, които биха могли да облекчат положението на жалбоподателя, което несъмнено е задълбочило у него чувството на безсилие и безпомощност пред своеволните действия, на които е бил подложен.

45. Съдът отбелязва също така, че въпреки решението на Софийския районен съд, изискващо от полицаите, които са ескортирали жалбоподателя, да не използват повече качулката след 22 май 2003 г., същите са продължили да прикриват лицето му извън съдебната зала до 18 юни 2003 г. (вж. § 23 по-горе). Съдът е на мнение, че това своеволно действие от страна на полицаите е могло да бъде възприето от въпросното лице като съдържашо наказателен елемент.

46. Предвид този наказателен характер на мярката, предмет на спора, Съдът счита, че наложеното на жалбоподателя задължение за носене на качулка му е причинило чувство на тревожност, безпомощност и малоценност, способно да го унижи или принизи в неговите собствени очи.

47. В заключение, след като взе под внимание голямата продължителност и начина на изпълнение на оспорваната мярка, липсата на правно основание за такава мярка и нейния самоволен характер, както и съществуването на наказателен аспект при нейното прилагане, Съдът счита, че психологическите последици от оспорваната мярка са надхвърлили изисквания за целите на прилагането на чл. 3 праг на тежест и че жалбоподателят действително е бил подложен на унижително отнасяне. Следователно е налице нарушение на чл. 3 от Конвенцията на това основание.

2. Изолирането на жалбоподателя от дейностите на другите задържани

а) Тези на страните

48. Жалбоподателят твърди, че по време на престоя си в Софийския затвор, от 3 януари до 20 юни 2003 г., е бил заключен в единична килия и е бил изолиран от дейностите на останалите затворници без никакво основание.

49. Правителството изтъква, че изолирането на жалбоподателя е било с цел осигуряване на неговата безопасност.

50. Въпросното лице отговаря, че бележките на правителството в тази си част почиват единствено на предположения, а не на реално съществуваща заплаха за личната му сигурност в затвора.

б) Оценка на Съда

51. Съдът припомня, че съгласно неговата съдебна практика изолирането в заключено помещение на задържано лице в течение на продължителен период от време, при неадекватни материални условия и в отсъствие на разнообразни дейности, може да се окачества като нечовешко и унижително от гледна точка на чл. 3 от Конвенцията (вж., *inter alia*, *Йоргов срещу България*, № 40653/98, § 86, 11 март 2004 г.).

52. Връщайки се към конкретния случай, Съдът отбелязва, че жалбоподателят посочва факта, че е бил задържан в единична килия и че е бил изолиран от дейностите на другите задържани. В същото време той не се оплаква от материалните условия в Софийския затвор.

53. Съдът отбелязва, че изолирането на жалбоподателя от дейностите на другите задържани е продължило около пет месеца и половина, който период не изглежда прекомерно дълъг в сравнение със случаите, в които Съдът е направил заключение за наличие на нарушение на чл. 3 при изолиране в заключено помещение (вж. цитираното по-горе решение по делото *Йоргов*, § 82, отнасящо се до изолиране в течение на две години и половина; *Полторатски срещу Украйна*, № 38812/97, § 138–140, CEDH 2003-V, отнасящо се до изолиране в течение на две години и три месеца; *Г. Б. срещу България*, № 42346/98, § 87, 11 март 2004 г., където ограничителният затворнически режим е продължил повече от осем години). В края на този период мярката предварително задържане на въпросното лице е била отменена и то е било освободено (вж. § 20 по-горе).

54. Освен това Съдът констатира, че в случая не се касае за абсолютно изолиране. И действително, от материалите по делото става ясно, че жалбоподателят е имал възможност да се среща със свои близки и своите адвокати по време на задържането му и че няколко пъти е напуснал килията си, за да се яви в съда. Въпросното лице не се оплаква от евентуално ограничаване на неговата кореспонденция, нито от това, че не е имал дейности на открито, което право е било гарантирано от вътрешното законодателство дори на задържан, изолиран от останалите обитатели на затвора (вж. § 29 по-горе). От друга страна, Съдът отбелязва, че материалите по делото не му позволяват да установи дали изолирането на жалбоподателя от дейностите на другите задържани е дало сериозно неблагоприятно отражение върху неговото физическо или психологическо състояние.

55. В заключение, след като взе под внимание всички обстоятелства, имащи отношение към конкретния случай, Съдът счита, че последиците от изолирането за ограничен период от време на жалбоподателя от дейностите на другите задържани в Софийския затвор не са надвишили изисквания за целите на прилагането на чл. 3 праг на тежест.

56. Следователно не е налице нарушение на чл. 3 на това основание.

II. ОТНОСНО ТВЪРДЯНОТО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛ. 13 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

57. Жалбоподателят се оплаква от липсата на вътрешноправни средства за защита срещу твърдяните нарушения на чл. 3 от Конвенцията. Той се позовава на чл. 13, който гласи, че:

„Всеки, чиито права и свободи, предвидени в тази конвенция, са нарушени, трябва да разполага с ефикасни вътрешноправни средства за тяхната защита от съответна национална институция дори и нарушението да е извършено от лица, действащи в качеството си на представители на официалните власти“.

58. Правителството изразява своето несъгласие с жалбоподателя. То отбелязва, че по молба на въпросното лице районният съд действително е разпоредил на полицаите, които са го ескортирали, повече да не му слагат качулката. От друга страна, тази мярка е произтичала от решение на прокуратурата, което е можело да бъде оспорено пред висшестоящия прокурор, даже и пред главния прокурор. Правителството не е коментирало въпроса дали съществуват вътрешноправни средства за защита, що се отнася до изолирането в заключено помещение на въпросното лице.

59. Жалбоподателят отговаря, че мерките, на които е бил подложен, са били необосновани и произволни. Той посочва, че многобройните му молби до компетентните органи, в които той е изблячил отношението, на което е бил подложен по време на задържането си, не са довели до подобряване на положението му.

А. По допустимостта

60. Съдът констатира, че тази част от жалбата не е явно неоснователна по смисъла на чл. 35, § 3 от Конвенцията. От друга страна, по отношение на нея не е налице никакво друго основание за недопустимост. Поради това тя следва да бъде обявена за допустима.

Б. По същество

61. Съдът припомня, че чл. 13 гарантира съществуването на вътрешноправни средства за защита, позволяващи да бъде разгледано съдържанието на едно основано на Конвенцията „защитимо оплакване“ и да бъде предоставено подходящо обезщетение. Държавите, страни по Конвенцията, се ползват с определена свобода на преценка по отношение на начина, по който следва да се съобразят със задълженията, които произтичат за тях от тази разпоредба. Обхватът на задължението, произтичащо от чл. 13, е различен в зависимост от естеството на оплакването, което жалбоподателят е повдигнал, позовавайки се на Конвенцията. Изискването от чл. 13 обжалване обаче трябва да бъде „ефективно“ както в практически, така и в правен аспект (*McGlinchey и autres c. Royaume-Uni*, № 50390/99, § 62, CEDH 2003-V).

62. Когато нарушението касае чл. 3, по принцип трябва да бъде възможно евентуално обезщетяване за претърпените вследствие нарушението неимуществени вреди, което да бъде част от създадената схема за обезщетяване (вж. решението по делото *МакГлинчи*, цитирано по-горе, § 63; *Йовчев срещу България*, № 41211/98, § 143, 2 февруари 2006 г.).

63. Съдът отбелязва, че оплакванията, повдигнати от жалбоподателя на основание чл. 3 от Конвенцията, са обявени за допустими (вж. § 31 по-горе) и са разгледани по същество. От това следва, че същите са били защитими от гледна точка на чл. 13

(Андрей Георгиев срещу България, № 61507/00, § 67, 26 юли 2007 г.) и че тази разпореда на Конвенцията е приложима в конкретния случай.

64. Що се отнася до вътрешноправните средства за защита, които са достъпни, за да се възрази срещу използването на качулката, Съдът отбелязва, че жалбоподателят е изразил своето несъгласие с въпросната мярка пред главния прокурор и Висшия съдебен съвет, но тези жалби не са дали резултат (вж. § 22 по-горе). Вярно е, че по молба на въпросното лице районният съд е разпоредил на полицейските служители, които са го ескортирали, повече да не му слагат качулката. Последните обаче са продължили да скриват лицето на въпросното лице извън съдебната зала до юни 2003 г. (вж. § 23 по-горе). На фона на тези факти Съдът счита, че средствата за защита, посочени от правителството, не са имали изискуемата от чл. 13 ефикасност, за да сложат край на изобличеното от жалбоподателя отношение.

65. Съдът отбелязва, че правителството ответник не е споменало никакъв механизъм за обезщетяване за вреди, чието използване щеше да позволи на жалбоподателя да получи обезщетение за евентуално претърпените от него неимуществени вреди поради носенето на качулката (вж. § 58 по-горе). От друга страна, Съдът не разполага с никаква информация, която да му позволи да направи извод относно приложимостта на чл. 1 и чл. 2 от Закона за отговорността на държавата в твърде специфичния случай на наложеното задължение за носене на качулка. Поради това той не счита за установено, че вътрешното право е предоставяло на въпросното лице възможността да получи парично обезщетение за твърдяната неимуществена вреда.

66. Що се отнася до изолирането на жалбоподателя, Съдът отбелязва, че въпросното лице се е оплакало пред затворническата администрация, но неговите молби не са били приети (вж. § 24 по-горе). Материалите от делото не позволяват на Съда да установи дали жалбоподателят се е оплакал от това и пред прокуратурата, която съгласно вътрешното право е упражнявала надзор над спазването на законодателството в местата за лишаване от свобода (вж. § 29 *in fine* по-горе). Така или иначе, Съдът отбелязва, че споменатите по-горе средства за защита нямаше да позволят на въпросното лице да получи обезщетение за евентуално претърпените от него вреди поради изолирането му в заключено помещение, макар съществуването на подобна възможност да придобива особена значимост с оглед спазването на чл. 13 в случай на твърдения за лошо отношение (вж. § 62 по-горе).

67. Що се отнася до съществуването на механизъм за обезщетяване, Съдът припомня, че в поредица от решения, постановени по български дела, той е установил, че благодарение на развитието на юриспруденцията на вътрешните съдилища чл. 1 от Закона за отговорността на държавата позволява на заинтересованите лица да получат обезщетение за претърпените вреди по време на задържане при лоши условия в местата за задържане или поради недостатъчни медицински грижи в тези места (вж. например решението *Кирилов*, цитирано по-горе, § 21 и 22, и решението *Христов*, цитирано по-горе). В конкретния случай обаче въпросното лице не се оплаква нито

от материалните условия на задържане в Софийския затвор, нито от липсата на подходящи медицински грижи: то посочва единствено липсата на всякаква възможност за общуване с останалите задържани в Софийския затвор. Съдът не разполага с никаква информация за приложимостта на разпоредбите на Закона за отговорността на държавата в конкретната ситуация. От друга страна, правителството не е посочило никакъв механизъм за обезщетяване, който би могъл да компенсира твърдяното нарушение на чл. 3. Ето защо Съдът не счита за установено, че вътрешното право е предоставяло на жалбоподателя подобно средство за защита.

68. В заключение Съдът счита, че въпросното лице не е разполагало с вътрешноправни средства за защита, които да позволяват да се отстранят твърдяните нарушения на чл. 3 и че следователно е налице нарушение на чл. 13 от Конвенцията.

III. ОТНОСНО ТВЪРДЯНОТО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛ. 5 § 1 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

69. Жалбоподателят се оплаква от това, че не е бил освободен веднага след оправдаването му на 19 юни 2003 г. Той се позовава на чл. 5, § 1 от Конвенцията, който гласи, че:

„1. Всеки има право на свобода и сигурност. Никой не може да бъде лишен от свобода освен в следните случаи и само в съответствие с процедури, предвидени от закона:

- a) законно лишаване от свобода на лице по силата на постановление от компетентен съд присъда;
- b) законен арест или лишаване от свобода на лице за неизпълнение на законно съдебно решение или с цел осигуряване на изпълнението на задължение, предписано от закона;
- c) законен арест или лишаване от свобода на лице с цел да се осигури явяването му пред предвидената в закона институция при обосновано подозрение за извършване на престъпление или когато обосновано е призната необходимостта да се предотврати извършване на престъпление или укриване след извършване на престъпление;
- d) лишаване от свобода на непълнолетно лице на основата на законно решение, за да се осигури надзор с възпитателна цел, или законно лишаване от свобода на такова лице с цел да се осигури неговото явяване пред предвидената в закона институция;
- e) законно лишаване от свобода на лице с цел да се предотврати разпространението на инфекциозни болести, както и на душевноболни лица, алкохолици, наркомани или скитници;
- f) законен арест или лишаване от свобода на лице с цел да се предотврати незаконното му влизане в страната или на лице, против което се предприемат действия за неговото депортиране или екстрадиция“.

70. Правителството не е представило бележки в тази връзка.

А. По допустимостта

71. Съдът констатира, че това оплакване не е явно неоснователно по смисъла на чл. 35, § 3 от Конвенцията. Той отбелязва, от друга страна, че по отношение на него не е налице никакво друго основание за недопустимост. Поради това то следва да бъде обявено за допустимо.

Б. По същество

72. Съдът припомня, че списъкът с изключения от правото на свобода, съдържащ се в чл. 5, § 1, има изчерпателен характер и че само едно тясно тълкуване е в съответствие с целта на тази разпоредба: да се гарантира, че никой няма да бъде произволно лишен от свобода (вж. решението *Лабута*, цитирано по-горе, § 170). Поради това негово е задължението да разглежда с особена бдителност оплаквания, свързани със забавяне при изпълнението на решение за освобождаване от местата за лишаване от свобода (*Божинов срещу България*, № 47799/99, § 36, 28 октомври 2004 г.). Макар често да е неизбежно известно забавяне при изпълнението на решение за освобождаване, това забавяне трябва да бъде сведено до минимум, за да не бъде задържането на засегнатото лице неоснователно от гледна точка на чл. 5, § 1 от Конвенцията (*Пак там*, § 37).

73. Връщайки се към конкретния случай, Съдът отбелязва, че до деня на оправдаването си жалбоподателят е бил задържан по подозрения за извършване на углавно престъпление и че неговото задържане е попадало в приложното поле на чл. 5, § 1 с) от Конвенцията. Софийският районен съд го е оправдал на 19 юни 2003 г., в 16.00 ч., и е разпоредил незабавното му освобождаване. Въпросното лице обаче е било освободено едва на следващия ден след обяд (вж. § 20 по-горе).

74. Съдът приема, че изпълнението на въпросното решение неизбежно предполага извършването на определен брой формалности: транспортиране на жалбоподателя до мястото на задържане, определен брой проверки и т.н. Задължение на правителството обаче е да представи подробна почасова справка за всичко, което се е случило в промеждутъка от време между решението за пускане на свобода на въпросното лице и неговото реално освобождаване (вж. *Божинов*, цитирано по-горе, § 37 и 39). Впрочем, налага се констатацията, че правителството ответник не е формулирало бележки в тази връзка (вж. § 70 по-горе) и не е представило доказателство, което да може да обоснове 24-часовото забавяне на изпълнението на решението за освобождаване на жалбоподателя. Ето защо този период на задържане не е оправдан от гледна точка на чл. 5, § 1 с) от Конвенцията. От друга страна, в светлината на информацията, с която разполага, Съдът счита, че задържането на въпросното лице между 16.00 ч. на 19 юни 2003 г. и следобед на следващия ден не е било оправдано от гледна точка на която и да било друга алинея на чл. 5 § 1.

75. Следователно е налице нарушение на тази разпоредба на Конвенцията.

IV. ОТНОСНО ТВЪРДЯНОТО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛ. 5, § 3 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

76. Жалбоподателят се оплаква също от продължителността на задържането си. Той се позовава на чл. 5, § 3 от Конвенцията, който в относимата си част гласи, че:

„Всяко лице, арестувано или лишено от свобода в съответствие с разпоредбите на т. 1 (с) на този член (...) има право на гледане на неговото дело в разумен срок или на освобождаване преди гледането на неговото дело в съда. Освобождаването може да бъде обусловено от даването на гаранции за явяване в съда.“

77. Правителството възразява срещу тази теза. То изтъква тежестта на обвиненията срещу жалбоподателя. Правителството извежда на преден план сложността на наказателното разследване и счита, че органите, които са натоварени с него, са действали с изискуемото в конкретния случай особено старание.

78. Жалбоподателят отговаря, че съдилищата са аргументирали отказите си за освобождаването му с тежестта на обвиненията срещу него, което не било относим и достатъчен аргумент, за да оправдае продължителното му задържане. Той поддържа също така тезата, че органите на предварителното разследване не са водили разследването с изискуемата бързина.

А. По допустимостта

79. Съдът констатира, че това оплакване не е явно неоснователно по смисъла на чл. 35, § 3 от Конвенцията. Освен това той отбелязва, че по отношение на него не е налице никакво друго основание за недопустимост. Поради това то следва да бъде обявено за допустимо.

Б. По същество

80. Съдът отбелязва, че задържането на жалбоподателя е продължило от 15 януари 2002 г. до 20 юни 2003 г. (вж. § 16 и 20 по-горе), т.е. година и пет месеца.

81. Той припомня, че наличието на трайно основателно съмнение, че задържаното лице е извършило престъпление, е условие *sine qua non* за законосъобразността на продължаването на задържането, но че след определен период от време то преставя да бъде достатъчно; тогава Съдът трябва да установи дали останалите възприети от органите на съдебната власт аргументи продължават да оправдават лишаването от свобода. Ако те се окажат „относими“ и „достатъчни“, той се стреми да установи освен това дали компетентните национални органи са проявили „особено старание“ при продължаване на процедурата (*Кудла срещу Полша* [GC], № 30210/96, § 111, CEDH 2000-XI).

82. Съдът отбелязва, че жалбоподателят не е оспорил съществуването на правдиви основания той да бъде заподозрян в извършването на углавно престъпление и че правителството не е направило коментар по този въпрос (вж. § 77 и 78 по-горе).

Поради това Съдът счита, че страните са на единно мнение по въпроса за съществуването на това първо условие за законосъобразността на задържането на въпросното лице и не вижда причина да достигне до различно заключение.

83. Съдът след това трябва да се занимае с въпроса дали изложените от вътрешните съдилища аргументи за продължаване на задържането на жалбоподателя са били „относими и достатъчни“. Той отбелязва, че решенията за отказ за освобождаване на жалбоподателя, взети от вътрешните съдилища между 19 януари и 7 октомври 2002 г., не са били лишени от основание: като аргументи в тях са били използвани както тежестта на обвинението срещу него, така и предишната му присъда и неговата агресивност, което е свидетелствало за съществуването на опасност от извършване на нови углавни деяния (вж. § 17 и 18 по-горе).

84. Впрочем решението на съдия-докладчика от 29 януари 2003 г. и това на районния съд от 29 април 2003 г. са почивали единствено върху тежестта на висящите обвинения срещу жалбоподателя (вж. § 19 по-горе). В това отношение Съдът припомня, че съгласно неговата постоянна съдебна практика тежестта на обвиненията срещу обвиняемия не е в състояние сама по себе си да оправдае продължаването на задържането му в течение на сравнително дълъг период от време (*Йециус срещу Литва*, № 34578/97, § 94, CEDH 2000-IX; *Илийков срещу България*, № 33977/96, § 81, 26 юли 2001 г.). Оттук следва, че вътрешните съдилища не са изложили „относими и достатъчни“ аргументи от гледна точка на чл. 5, § 3, за да продължи задържането на жалбоподателя през целия период на спора. С оглед на гореизложеното Съдът не счита за нужно да се произнесе по въпроса дали органите, натоварени с наказателно преследване, са го провели с изискуемото особено старание.

85. В заключение Съдът счита, че продължаването на задържането на жалбоподателя в течение на година и пет месеца не е било оправдано от гледна точка на чл. 5 § 3 и че следователно е налице нарушение на тази разпоредба на Конвенцията.

V. ОТНОСНО ТВЪРДЯНОТО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛ. 6, § 2 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

86. Жалбоподателят се оплаква също, че думите на софийския районен прокурор по време на пресконференцията от 11 септември 2003 г. са накърнили презумпцията за невинност. Той се позовава на чл. 6 § 2, който гласи, че:

„Всяко лице, обвинено в криминално престъпление, се счита за невинно до доказване на вината му в съответствие със закона.“

87. Правителството възразява срещу тази теза. То счита, че думите на прокурора са били погрешно изтълкувани. Правителството подчертава, че, предвид водещата роля, която има прокуратурата в рамките на наказателното производство, поспециално да поддържа обвинението, думите на прокурора на практика са изразява-

ли неговото убеждение, че са налице достатъчно на брой сериозни и убедителни доказателства срещу въпросното лице.

88. Жалбоподателят изразява своето несъгласие с правителството, що се отнася до тълкуването на думите, които са предмет на спора. Той изтъква, че по време на пресконференцията от 11 септември 2003 г. прокурорът наистина го е посочил като извършител на престъплението, извършено срещу г-жа Г., като това се е случило скоро след оправдаването му от първоинстанционния съд.

А. По допустимостта

89. Съдът констатира, че това оплакване не е явно неоснователно по смисъла на чл. 35, § 3 от Конвенцията. Той отбелязва освен това, че по отношение на него не е налице никакво друго основание за недопустимост. Поради това то следва да бъде обявено за допустимо.

Б. По същество

90. Съдът припомня, че презумпцията за невинност, прогласена във втория параграф на чл. 6, е сред елементите на справедливия наказателен процес. Тя се оказва непризната, ако официално изявление във връзка с подсъдим отразява чувството, че той е виновен, при положение че вината му не е предварително установена по законен път. Достатъчно е, дори при отсъствие на формална констатация, да е налице мотивация, навеждаща на мисълта, че магистратът счита въпросното лице за виновно. В този контекст изборът на термините, използвани от държавните служители в изявленията, които те формулират преди едно лице да бъде осъдено и признато за виновно за закононарушение, придобива особено значение (вж. измежду много други *Дактарас срещу Литва*, № 42095/98, § 41, CEDH 2000-X). Това, което обаче е от значение, е действителният смисъл на изявленията, които са предмет на спора, предвид специфичните обстоятелства, при които те са били формулирани (*Ю. Б. и други срещу Турция*, №№ 48173/99 и 48319/99, § 44, 28 октомври 2004 г.).

91. От друга страна, накърняването на презумпцията за невинност може да произтече не само от страна на съдия, но и от страна на други представители на държавната власт: председателя на парламента (*Буткевичюс срещу Литва*, № 48297/99, § 49, 50, 53, CEDH 2002-II (извадки)); прокурора (вж. решението по делото *Дактарас, цитирано по-горе*, § 44); полицейските служители (*Алине дьо Рибмон срещу Франция*, 10 февруари 1995 г., § 37 и 41, Поредица А № 308).

92. Връщайки се към конкретния случай, Съдът отбелязва, че по време на пресконференция, проведена на 11 септември 2003 г., прокурорът К., изказвайки се по повод на процеса, воден срещу жалбоподателя, заявил, че никой магистрат не може да го убеди, че въпросното лице е невинно (вж. § 12 по-горе). За да оцени въздействието, което тези думи са могли да имат върху общественото мнение, Съдът счита за необходимо да вземе предвид същинския смисъл на използваните думи, етапа, на който се е намирало наказателното производство към момента на провеждане на

пресконференцията, медийното отразяване на процеса и йерархичното стъпало, което е заемал прокурорът К.

93. В своите бележки правителството счита, че прокурорът фактически е изразил своята убеденост в непоклатимостта на доказателствата, събрани срещу жалбоподателя в хода на разследването (вж. § 87 по-горе). Впрочем Съдът констатира, че в думите си прокурорът К. не се е позовал на събраните доказателства в хода на разследването, а по-скоро е изразил собственото си убеждение, че жалбоподателят не е невинен.

94. Несъмнено използваните термини са донякъде двусмислени: прокурорът К. не отрича, че именно съдилищата в крайна сметка трябва да кажат дали жалбоподателят е виновен или не по обвиненията срещу него. Съдът обаче отбелязва, че изявлението, което е предмет на спора, е било направено по време на пресконференция, сравнително скоро след оправдаването на жалбоподателя от първоинстанционния съд, в момента, когато делото е било висящо пред Софийския градски съд след обжалване от страна на прокуратурата (вж. § 11 и 12 по-горе). Нещо повече, прокурорът К. е оглавявал Софийската районна прокуратура (вж. § 12 по-горе). В този контекст двусмислените думи на прокурора лесно са могли да бъдат възприети от широката общественост като официална позиция на институцията, която е ръководел, по въпроса за вината на жалбоподателя.

95. На последно място, Съдът взема под внимание интереса на средствата за масово осведомяване към това дело: същото е било широко отразено от тях. Той счита, че представителите на прокуратурата не са могли да не знаят за това и са били длъжни да предприемат необходимите предпазни мерки, за да се предотврати всякаква неяснота по отношение на смисъла на техните изявления относно вината на жалбоподателя. Впрочем Съдът констатира, че конкретният случай не е такъв.

96. В заключение, като взе предвид същинския смисъл на използваните думи и обстоятелството, че това са думи на висш ръководител на прокуратурата, при това по време на пресконференция, проведена в контекста на широко медийно отразяване на все още висящ пред съдилищата наказателен процес, Съдът счита, че изявлението, предмет на спора, е в състояние да внуши на обществеността усещането, че въпросното лице е виновно за престъплението, в което е обвинено.

97. Следователно е налице нарушение на чл. 6, § 2 от Конвенцията.

VI. ОТНОСНО ТВЪРДЯНОТО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛ. 1 ОТ ПРОТОКОЛ № 1 КЪМ КОНВЕНЦИЯТА

98. Жалбоподателят се оплаква, че автомобилът му е бил иззет по време на наказателното разследване, за да служи като веществено доказателство, че е бил съвсем неоснователно задържан от властите прекомерно дълго и че му е бил върнат в

неизправно състояние – в невъзможност да се движи – и с определен брой липсващи принадлежности. Той се позовава на чл. 1 от Протокол № 1, който гласи, че:

„Всяко физическо лице има право мирно да се ползва от своята собственост. Никой не може да бъде лишен от неговата собственост освен в интересите на обществото и съгласно условията, предвидени в закона или в общите принципи на международното право.

Предходните разпоредби не накарняват по никакъв начин правото на държавите да въвеждат такива закони, каквито сметат за необходими за осъществяването на контрол върху ползването на собствеността в съответствие с общия интерес или за осигуряване на плащането на данъци или други постъпления и глоби.“

99. Правителството поддържа тезата, че въпросното изземване е било разпоредено в съответствие с вътрешното право и че е било необходимо за правилното протичане на наказателното преследване. Абсолютно необходимо е било автомобилът на въпросното лице да бъде разпознат от определен брой свидетели, което е отнело време.

100. От своя страна, жалбоподателят оспорва съразмерността на въпросната мярка. Той отбелязва, че автомобилът му е бил задържан от властите прекомерно дълго, даже след като тя е загубила значението си като доказателство.

А. По допустимостта

101. Съдът констатира, че това оплакване не е явно неоснователно по смисъла на чл. 35, § 3 от Конвенцията. Той отбелязва освен това, че по отношение на него не е налице никакво друго основание за недопустимост. Поради това то следва да бъде обявено за допустимо.

Б. По същество

102. Съдът припомня, че чл. 1 от Протокол № 1 не забранява изземването на имущество с цел представяне на доказателство в рамките на наказателно производство. Въпреки това става дума за мярка, която временно ограничава ползването на имуществото и която поради тази причина, за да съответства на изискванията на чл. 1 от Протокол № 1, трябва да е предвидена във вътрешното законодателство, да преследва легитимна цел и да е съразмерна с преследваната цел (вж. решението по делото *Карамитров и други*, цитирано по-горе, § 72).

103. Съдът отбелязва, че изземването на автомобила на жалбоподателя е било предвидено в разпоредбите на Наказателно-процесуалния кодекс (вж. решението по делото *Карамитров и други*, цитирано по-горе, § 29–33) и че жалбоподателят не оспорва нито предвидимостта, нито достъпността на въпросните законодателни разпоредби (вж. § 100 по-горе). Ето защо Съдът счита, че страните са на единно мнение за съществуването на това първо условие за редовността на мярката, предмет на спора, и не вижда причина да стигне до различно заключение в конкретния случай.

104. Той отбелязва освен това, че автомобилът на жалбоподателя е бил иззет като веществено доказателство в рамките на воденото срещу него наказателно преследване и че той е бил подложен на разпознаване от свидетел (вж. § 9 по-горе). В светлината на гореизложеното Съдът счита, че въпросната мярка е имала легитимната цел да осигури правилното функциониране на правораздаването и че следователно е спадала към областта на общия интерес.

105. Следователно остава да се определи дали властите са осигурили в конкретния случай справедлив баланс между общия интерес и правото на жалбоподателя да ползва имуществото си. За да определи съразмерността на въпросната мярка, Съдът счита за целесъобразно да вземе под внимание нейното времетраене, необходимостта от нея с оглед хода на наказателното преследване, последиците от прилагането ѝ за жалбоподателя и решенията, взети от властите в тази връзка по време на наказателния процес и след приключването му.

106. Съдът констатира, че автомобилът на въпросното лице е бил иззет на 5 февруари 2002 г. и му е бил върнат на 26 април 2006 г. Следователно въпросната мярка е била прилагана в продължение на повече от четири години. Съдът освен това отбелязва, че иззетият автомобил не е бил за жалбоподателя просто едно средство за придвижване, а основното му оръдие на труда: той е бил таксиметров шофьор и автомобилът му е служел за превозване на клиенти (вж. § 8 и 9 по-горе). От друга страна, автомобилът му е бил върнат в неизправно състояние и без определен брой принадлежности, което не се оспорва от правителството (вж. § 99 по-горе). С други думи, въпросната мярка е засегнала и основната професионална дейност на жалбоподателя, по-специално в периода след освобождаването му.

107. От материалите по делото следва, че следствените действия, включващи разпознаването на иззетия автомобил, са били извършени в началото на периода, предмет на спора (вж. § 9 по-горе). Това веществено доказателство обаче е било от особено значение за проверката на алибито на жалбоподателя (вж. § 8 по-горе), а от тук – и за изхода на наказателното производство. При тези обстоятелства Съдът приема, че задържането на автомобила на жалбоподателя за срока на наказателното преследване срещу него е било наистина необходимо.

108. Съдът обаче отбелязва, че наказателното производство е приключило на 19 януари 2005 г. с решението на Върховния касационен съд (§ 13 по-горе) и че задържането на автомобила на жалбоподателя като веществено доказателство повече не е било необходимо, считано от тази дата. Въпросното лице е могло да влезе отново във владение на автомобила едва година и три месеца по-късно. Съдът констатира, че отговорност за въпросното забавяне следва да се търси от властите: вътрешните съдилища са пропуснали да разпоредят предаването на автомобила на жалбоподателя след неговото оправдаване (вж. § 11, по-горе, *in fine*), което е принудило последния за започне ново производство, за да поиска от районния съд да се произнесе по този въпрос (вж. § 14 по-горе). От друга страна, жалбоподателят е трябвало да напише

две молби една след друга за тази цел, съответно на 2 септември 2005 г. и на 9 март 2006, а правителството не е представило нито един документ, който да може да оправдае забавянето на разглеждането на молбите на жалбоподателя. От друга страна, материалите по делото не позволяват на Съда да установи дали са съществували и други обстоятелства, способни да оправдаят задържането на автомобила на въпросното лице след 19 януари 2005 г.

109. В заключение, предвид времетраенето на въпросната мярка, нейното отражение върху положението на жалбоподателя, хода на наказателното преследване срещу въпросното лице и пропуските на властите в конкретния случай Съдът счита, че задържането на автомобила на жалбоподателя повече не е било съразмерно с преследваната легитимна цел, считано от датата на оправдаването му.

110. Оттук следва, че е налице нарушение на чл. 1 от Протокол № 1 към Конвенцията.

VII. ОТНОСНО ОСТАНАЛИТЕ ТВЪРДЯНИ НАРУШЕНИЯ

111. Позовавайки се на разпоредбата на чл. 2, § 2 от Протокол № 4, жалбоподателят посочва, че му е била наложена забрана за напускане на територията на страната за времето на наказателното преследване срещу него.

112. Предвид цялата информация, с която разполага и доколкото е компетентен да разгледа формулираните твърдения, Съдът не забелязва какъвто и да бил признак за нарушаване на гарантираните от Конвенцията или протоколите към нея права и свободи. Оттук следва, че жалбата в тази си част е явно неоснователна и трябва да бъде отхвърлена за целите на прилагането на чл. 35 § 3 и 4 от Конвенцията.

VIII. ОТНОСНО ПРИЛОЖЕНИЕТО НА ЧЛ. 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

113. По смисъла на чл. 41 от Конвенцията,

„Ако съдът установи, че е имало нарушение на конвенцията или на протоколите към нея и ако вътрешното право на високодоговарящата страна допуска само частично обезщетение за последиците от това нарушение, съдът присъжда, ако това е необходимо, справедливо удовлетворение на потърпевщата страна.“

A. Вреди

114. Жалбоподателят претендира обезщетение в размер на 13 000 лв. за претърпените имуществени вреди във връзка с изземването на неговия автомобил. По отношение на неимуществените вреди, жалбоподателят претендира сума в размер на 15 000 евро във връзка с причинените му страдания от твърдяните нарушения на неговите права, гарантирани от членове 3, 5 и 6 от Конвенцията.

115. Правителството поддържа тезата, че претенциите на жалбоподателя са прекомерни и необосновани. То приканва Съда да обяви, че констатацията за наличие на нарушение на правата на жалбоподателя представлява сама по себе си достатъчно справедливо удовлетворение в конкретния случай.

116. Съдът констатира, че жалбоподателят не е подкрепил с доказателства претенцията си относно твърдяните имуществени вреди и отхвърля това искане.

117. В същото време той счита, че въпросното лице е претърпяло определени неимуществени вреди поради обстоятелството, че е било задължено да прикрива лицето си с качулка в течение на продължителен период от време, както и поради липсата на вътрешноправни средства за защита, които да спомогнат за отстраняване на твърдяните нарушения на чл. 3, прекомерното времетраене на задържането, забавянето на неговото освобождаване след оправдаването му, неспазването на презумпцията за невиновност и продължаването на задържането на автомобила му след приключването на неговия процес. С оглед на обстоятелствата по конкретния случай, той счита, че констатацията за наличие на нарушение на тези права не би могла да бъде достатъчна сама по себе си от гледна точка на чл. 41 от Конвенцията. Като се произнесе по справедливост, съгласно изискването на споменатия по-горе член, той присъжда на въпросното лице сума в размер на 6000 евро за претърпени неимуществени вреди.

Б. Съдебни разноски

118. Жалбоподателят претендира също така 3220 евро за съдебните разноски, направени пред Съда, представляващи 46 часа работа на неговия адвокат при почасова тарифа от 70 евро. Той моли отпуснатата сума за тази цел да бъде изплатена по банковата сметка на неговия представител.

119. Правителството счита, че исканата сума не е оправдана и че е в преувеличен размер. То подчертава, че разумният характер на адвокатското възнаграждение за производството пред Съда трябва да бъде определен спрямо приложимите минимални тарифи в производствата пред вътрешните съдилища.

120. Съгласно съдебната практика на Съда, възстановяване на съдебните разноски на жалбоподателя е възможно само доколкото е установено, че те са действително извършени, необходими и разумни по отношение на използваната почасова ставка. Що се отнася до почасовата тарифа от 70 евро, Съдът отбелязва, че не е била изразена претенция тази тарифа да е по-висока от почасовата тарифа, практикувана например от големите адвокатски кантори в България (вж. *mutatis mutandis* Ангелова срещу България, № 38361/97, § 176, CEDH 2002-IV).

121. Предвид документите, с които разполага и посочените по-горе критерии, Съдът счита за разумна сумата от 2500 EUR за съдебни разноски за производството пред него и я присъжда на жалбоподателя. Той приема молбата му за изплащане на тази сума по банковата сметка на неговия адвокат.

Б. Лихва за забава

122. Съдът счита за уместно лихвата за забава да се изчислява на основата на пределната ставка по заеми на Европейската централна банка, увеличена с три процентни пункта.

ПО ТЕЗИ СЪОБРАЖЕНИЯ СЪДЪТ

1. *Обявява* единодушно жалбата за допустима по отношение на оплакванията по членове 3, 5 § 1 и 3, 6 § 2 и 13 от Конвенцията и по чл. 1 от Протокол № 1, и за недопустима в останалата ѝ част;

2. *Приема* с шест срещу един гласа, че е налице нарушение на 3 от Конвенцията по отношение на задължението за носене на качулка;

3. *Приема* единодушно, че не е налице нарушение на чл. 3 от Конвенцията по отношение на изолирането на жалбоподателя от дейностите на другите задържани в Софийския затвор;

4. *Приема* единодушно, че е налице нарушение на чл. 5, § 1 от Конвенцията;

5. *Приема* единодушно, че е налице нарушение на чл. 5, § 3 от Конвенцията;

6. *Приема* единодушно, че е налице нарушение на чл. 6, § 2 от Конвенцията;

7. *Приема* единодушно, че е налице нарушение на чл. 13 от Конвенцията;

8. *Приема* единодушно, че е налице нарушение на чл. 1 от Протокол № 1;

9. *Приема* единодушно,

а) че държавата ответник трябва да изплати на жалбоподателя, в тримесечен срок от влизането в сила на решението съгласно чл. 44, § 2 от Конвенцията, следните суми, в левовата им равностойност по курса, приложим в деня на плащането:

i. 6000 евро (шест хиляди евро), плюс евентуално начисления дължим данък, за претърпени неимуществени вреди;

ii. 2500 евро (две хиляди и петстотин евро), плюс евентуално начисления дължим данък от жалбоподателя, за направените съдебни разноски през Съда, която да се изплати по банковата сметка на неговия представител;

б) че от изтичането на упоменатия по-горе срок до плащането се дължи проста лихва върху горепосочените суми в размер на приложимата пределна ставка по заеми на Европейската централна банка през този период, увеличена с три процентни пункта;

10. *Отхвърля* единодушно искането за справедливо удовлетворение в останалата му част.

Изготвено на френски език и впоследствие съобщено писмено на 7 януари 2010 г., в съответствие с чл. 77, § 2 и 3 от Правилата на Съда.

Клаудия Вестердик
Съдебен секретар

Пеер Лоренцен
Председател